

H. F. O. HABERLAND, *Ein ärztlicher Streifzug durch die Welt*, G. THIEME, Leipzig, 1928, 134 bldz. Prijs 5.70 mark.

In een alleraardigst boekje brengt prof. HABERLAND, chirurg aan de universiteit te Keulen, verslag uit over zijn reis naar Oost-Azië, Zuid-Amerika en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Hij schrijft over de algemeene hygiënische verhoudingen in deze landen en over de geneeskundige behandeling, waarbij hij den nadruk legt op de chirurgische zijde daarvan. Verder deelt hij veel belangrijks mede over de inrichting van de ziekenhuizen, van de operatiekamers, gaat daarna over tot de medische opleiding, de gelegenheden voor wetenschappelijk werken en besluit met de sociale positie van den arts en van de ziekenverpleegster in de verschillende landen.

In China zijn de hygiënische toestanden zeer slecht, de medische behandeling is onvoldoende en de positie van den Chineeschen arts is niet veel meer dan die van den kwakzalver. In verschillende ziekenhuizen kan de patiënt kiezen tusschen de Chineesche wijze van behandeling en van de Europeesche. Goed is alleen de verzorging der tanden en kiezen: hierin schijnen de Chineezzen vele Europeesche landen vooruit te zijn. Japan heeft een veel betere organisatie, die sterk onder Duitschen invloed is opgegroeid. In Zuid-Amerika zijn in den laatsten tijd tal van instituten voor wetenschappelijk onderzoek gesticht, die dikwijls met groote luxe zijn ingericht. De medici zelf zijn echter nog niet op het Europeesche niveau gebracht. Als een merkwaardig gebruik vermeldt hij, dat in verschillende particuliere ziekenhuizen de familieleden van den patiënt de operaties — ook de zwaardere — van het begin tot het eind bijwonen.

Noord-Amerika heeft op HABERLAND een grooten indruk gemaakt. De wijze van werken in de MAYO-cliniek beschouwt hij vrijwel als een ideale. De chirurgische ontwikkeling is ver voortgeschreden, de inrichting der ziekenhuizen is buitengewoon practisch. De operatiekamer in het „Mount-Sinai Hospital” te New-York is geheel van marmer gebouwd, maar over het algemeen is hij toch getroffen door de weinige luxe in de verschillende klinieken. Hij juicht toe, dat de experimenteele chirurgie druk beoefend wordt en is een voorstander van het „full time”-systeem van de leiders der afdeelingen.

Vele van zijn uiteenzettingen lijken mij niet prettig voor zijn landgenooten. De schrijver meent, dat Noord-Amerika in verschillende opzichten vooruit is. Hij spot met de liefhebberij voor titels in Duitschland en geeft de voorkeur aan de wijze van omgang met patiënten zooals die aan de overzijde gebruikelijk is. Toch blijkt hij een goed patriot te zijn, heeft vertrouwen in de wetenschappelijke toekomst van zijn land en meent, dat er genoeg elementen aanwezig zijn om te verwachten, dat de achterstand spoedig ingehaald zal worden.

B. BROUWER.
